

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 73 0 И 013884 22 Рев
Бања Лука, 13.5.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Ж.д.с. д.о.о. Г.С., П., кога заступа С.Т., адвокат из Б.Л., против тужене Т.С. из К.В., коју заступају З.Б. и Б.Д.Б., адвокати из Б.Л., ради исплате мјеничног дуга, вриједност спора 481.915,46 КМ, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 73 0 П 013884 19 Гж 3 од 22.10.2021. године, на сједници одржаној 13.5.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Котор Варошу број 73 0 И 013884 20 П 4 од 14.5.2021. године, обавезана је тужена да тужитељу исплати на име мјеничног дуга износ од 481.915,46 КМ, са законском затезном каматом обрачунатом од 3.5.2010. године до исплате и да му накнади трошкове поступка у износу од 51.206,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 73 0 П 013884 19 Гж 3 од 22.10.2021. године, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужена ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешене примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако да се њена жалба усвоји, првостепена пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев, из накнаду трошкова поступка.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи исплату мјеничног дуга у износу 481.915,46 КМ, са каматама и трошковима поступка.

На основу проведених доказа првостепени суд је утврдио: да су тужитељ (продавац) и Ј. д.о.о Г., К.В. (купац) дана 15.1.2010. године закључили уговор о пословној сарадњи и анекс уговора, којим су уговорили битне елементе постојеће и будуће пословне сарадње и плаћање и начин обезбјеђења плаћања робе преузете од стране

тужитеља; да се тим уговором купац обавезао да ће продавцу, као средство обезбјеђења плаћања преузете робе, између осталог, предати и двије потписане властите бјанко мјенице без протеста власника купца, то јесте, тужене серијских бројева ... и ..., са мјеничним изјавама као и бројеве жиро-рачуна и називе банака преко којих купац обавља дио платног промета; да је тужена потписала мјеничну изјаву према којој, као власник предузећа Ј. д.о.о. К.В. (које је купац по наведеном уговору о пословној сарадњи), даје сагласност да тужитељ као продавац, мјенице означене у уговору може поднијети на наплату код надлежних банака и код суда, уколико њено предузеће не плати у року обавезе по том уговору; да је мјеница серијског број .. попуњена на износ од 481.915,46 КМ са доспијећем, дана 12.7.2012. године по наредби Ж.д.с. д.о.о. Г.С., са означеним плаћањем у мјесту К.В., трасата и трасанта С.Т. са знаком „без протеста“; да је тужена 3.7.2012. године позвана на презентацију мјенице ради наплате за дан 12.7.2012. године у просторијама тужитеља ради исплате, јер да ће се у супротном иста наплатити судским путем; да је тужитељ 1.11.2011. године обавијестио предузеће Ј. д.о.о. К.В., да је у складу са уговором о наплати потраживања од 1.11.2011. године предузећу С. д.о.о. препустио наплату потраживања према Ј. у износу од 481.915,46 КМ и да то предузеће није наплатило потраживање које је овдје предмет спора; да је тужитељ (тражилац извршења) поднио приједлог за извршење 16.7.2012. године против тужене (извршеник), на основу вјеродостојне исправе – мјенице сериски број ..., ради наплате износа од 481.915,46 КМ, који је након изјављивања приговора извршеника преображен у парнични поступак; и да према налазу финансијског вјештака Д.О. (допуни од 15.8.2014. године), која је приказала финансијске трансакције између тужитеља и предузећа Ј. д.о.о М., К. В. –од закључења уговора о пословној сарадњи до дана сачињавања налаза, главни дуг по основу наведеног уговора износи 1.109.341,98 КМ, а обрачунате законске затезне камате износе 1.175.581,75 КМ, док према допуни налаза из марта 2021. године висина дуга предузећа Ј. и тужене на дан 14.4.2016. године (када је усменим путем установљено „раздужење“ тог предузећа на дан 14.4.2016. године, по основу закупа погона који користи тужитељ), према основном налазу износи 1.453.266,87 КМ, а према првој допуни износи 984.923,73 КМ.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтјев уз образложење: да је тужена (као мјенични дужник) издала и потписала 2 властите бјанко мјенице, без протеста, са мјеничном изјавом, чиме је гарантовала испуњење цјелокупне обавезе из уговора (а не само обавезе доспјеле до дана закључења уговора); да потраживање тужитеља према туженој, није престало уступањем потраживања трећем лицу С. д.о.о Л.; да тужена, када је позвана (за дан 12.7.2012. године) на презентацију мјенице број ..., ради исплате –мјенични дуг није платила; и да с обзиром да та мјеница у којој је као трасант и трасат означено исто лице (тужена) није акцептирана, да иста не испуњава услове властите мјенице и да стога трасант нема положај главног дужника, него положај регресног дужника.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужене одбио и првостепену пресуду потврдио.

Другостепена пресуда је правилна из ниже наведених разлога.

Из стања списка у овом предмету произлази, да је тужена издала 2 властите бјанко мјенице, серијски Рс број ... и Рс број ..., чији су елементи прописани одредбом члана 111. став 3. Закона о мјеници („Службени гласник Републике Српске“, број 32/01, даље; ЗМ). Сагласно овој законској одредби, властитом мјеницом, њен издавалац изјавом

„плаћам за ову...“, изјављује и безусловно се обавезује да ће кориснику мјенице одређени износ новца (назначен у мјеници), исплатити. Зато је издавалац властите мјенице истовремено и главни мјенични дужник. На властиту мјеницу се, у смислу одредбе члана 113. став 2. ЗМ примјењују одредбе тог закона, о трасираној мјеници. Дакле, издавалац властите мјенице (тужена), која је истовремено и трасат (члан 2. тачка 2. ЗМ), дала је безусловно обећање (унесено у мјеницу као исправу), да ће у мјеници назначени новчани (мјенични) износ платити (тачка 1. члана 111. ЗМ), на дан доспјелости.

Произлази, да мјенични дуг на који се тужена обавезала издавањем мјенице, представља њен властити дуг према тужитељу, настао на основу једностране изјаве воље, а не дуг који зависи од испуњења обавезе из основног посла. Овакав закључак произлази из начела непосредности мјенице које подразумејева, да је мјенични дужник (тужена) у непосредном односу према имаоцу (кориснику) мјенице (овдје тужитељ). Имајући у виду и друга начела мјенице (строгост, писменост и формалност), на мјеничном повјериоцу је избор - на који начин и из којег средства обезбјеђења (овдје се, супротно тврдњи ревидента ради о обезбјеђењу плаћања целокупне количине бројлера – испоручених од стране тужитеља), ће наплатити своје потраживање.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова које сагласно одредби члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку, тужитељ је доказао да је наведену мјеницу презентовао – позивом туженој (који је примила 3.7.2012. године), да дана 12.7.2012. године (као дана доспјелости), дакле, у року прописаном чланом 39. став 2. ЗМ, дође у пословне просторије тужитеља, ради исплате мјеничног дуга (члан 39. став 1. ЗМ).

Стоје наводи ревизије, да је према садржају мјенице, као мјесто плаћања мјеничног дуга одређен К.В., а не пословне просторије тужитеља, како је наведено у позиву на презентацију мјенице, ради исплате. Међутим, по оцјени овога суда, то само по себи, ту мјеничну радњу не чини незаконитом. Ово из разлога што је тужитељ тиме погодовао туженој, јер је позвао да изврши плаћања у мјесту сједишта предузећа, чији дуг је тужена у обавези да плати, у односу на оно које је одређено у мјеници и што јој је тиме дата могућност избор мјеста плаћања. С обзиром да тужена тада, а ни након тога није платила предметни дуг у мјесту назначеном у мјеници, а и ни у мјесту одређеном у позиву за презентацију, ради исплате, очито је да тужена (невезано за одређивање мјеста плаћања), није ни намјеравала платити мјенични дуг, након чега је покренут извршни поступак, на основу мјенице као вјеродостојне исправе.

Супротно наводима ревизије, да мјенична обавеза тужене гласи само на износ дуга од 137.869,81 КМ, колико је износио дуг на дан закључења уговора о пословној сарадњи, према члану 5.1. уговора, купац (чије обавезе према тужитељу су обезбијеђене предметном мјеницом тужене), се обавезао да ће за целокупну количину преузетих бројлера платити цијену у уговореном року. Да ти наводи ревидента нису тачни произлази и из члана 5.2. уговора сагласно којем, се купац (предузеће Ј.) обавезао да ће као гаранцију измирења свих својих обавеза за робу коју је примио од продавца (тужитеља), укључујући и обавезе из члана 1.2. тог уговора (којим је споразумно констатован дуг купца према тужитељу на основу дотадашње сарадње, на дан потписивања уговора у износу од 137.869,81 КМ), те да исту гаранцију даје и тужена, потписивањем 2. властите бјанко мјенице, без протеста, број ... и ..., са мјеничном изјавом, којом је дала сагласност да тужитељ може поднијети наведене мјенице на

наплату код надлежних банака и код суда, уколико њено предузеће, у року не плати обавезе по том уговору. С тим у вези, стоје наводи ревизије, да тужена издавањем предметне мјенице и мјеничне изјаве, није преузела обавезу плаћања мјеничног дуга, као јемац (члан 997. ЗОО), што с обзиром на стање списа у овом предмету, није од значаја за исход овог спора.

Наиме, и по налажењу овог суда, мјенична изјава коју је дала тужена, не представља уговор о јемству (за који је наведеном законском одредбом прописана писмена форма) и који је двострани правни посао, већ једнострану изјаву воље, којом се установљава обавеза из властите мјенице и којом се тужена, као трасат обавезала да ће имаоцу мјенице (тужитељу) исплатити дуг који не плати предузеће чији је она власник. Сходно томе, мјенични дуг за који се тужена обавезала издавањем предметне мјенице, платити тужитељу, представља њен властити дуг, настао на основу једностране изјаве воље тужене, а не дуг који зависи од испуњења обавеза из основног посла, како то ревидент неосновано тврди у ревизији. Стога, супротно наводима ревизије, обавеза из мјенице не зависи од обавезе из основног посла, него је самостална обавеза коју ималац може активирати увијек и због тога се не може условљавати немогућношћу наплате дуга из основног правног посла, какав правни став у погледу истог правног питања је изразио овај суд у одлуци број 61 0 Пс 000286 12 Рев од 3.12.2013. године и у одлуци Уставног суда Босне и Херцеговине број АП-2628/13 од 25.9.2014. године.

Када се има у виду садржај предметне мјенице, јасно је да се ради о властитој мјеници из члана 113. ЗМ, како су исту мјеницу правно квалификовале и означиле уговорне стране у поменутом уговору о пословној сарадњи (члан 5.2. тачка Б) 2.), јер иста садржи – безусловно обећање, да ће одређени износ новца платити (став 1. тачка 2. члана 113. ЗМ), а не безусловни налог – да се плати одређени износ новца, какав налог је саставни дио трасиране мјенице (члан 3. став 1. тачка 3. ЗМ), за који закључак овог суда, је без правног значаја околност да је издавалац мјенице (тужена), вукла мјеницу на себе. Стога је погрешан закључак нижестепених судова да, с обзиром да наведена мјеница није акцептирана (потписом на лијевом крају бланкета, поред назнаке „прихваћамо“), да тужена има положај регресног, а не главног мјеничног дужника, како се неосновано тврди и у ревизији.

Акцепт мјенице (мјенични пријем) је факултативна, а не обавезна мјенична радња, што произлази из одредбе члана 22. ЗМ, у којој закон предвиђа да се мјеница „може“ поднијети на акцептирање. Из истих разлога, ни указивање у ревизији на одлуку овога суда број 78 0 И 024306 20 Рев од 10.2.2021. године, не доприноси другачијем пресуђењу у овој правној ствари, нити представља сметњу за изношење става овога суда у конкретном случају, јер став изражен у тој одлуци није став суда, него појединачни случај. Ово и из разлога, што би у том предмету ревизиона одлука била иста, невезано за став суда у погледу положаја издаваоца мјенице - у случају када се ради о фузије трасанта и трасата и када мјеница није акцептирана, јер је разлог за доношење те ревизионе одлуке и то што мјеница у том предмету, није поднесена на исплату у року из члана 39. став 2.ЗМ.

Како се тужбени захтјев идентификује по тужбеном приједлогу (петитум) и по чињеницама на којима се тај приједлог заснива (чињенични основ тужбеног захтјева), у ситуацији када је извршни поступак покренут на основу мјенице као вјеродостојне исправе, када се захтјев тужитеља и након што је извршни поступак преображен у парнични поступак, сагласно чињеничним наводима тужбе и постављеном тужбеном захтјеву

заснива на предметној мјеници - непосредно произлази из саме мјенице, о чему је напријед било говора, па како су и сви други докази provedени ради доказивања основаности спорног мјеничног дуга, погрешна је тврдња ревидента да се овдје не ради о мјеничном спору и да се захтјев није могао усвојити по том основу.

Предметна мјеница је доспјела „на одређени дан“ (члан 34. став 1. алинеја 4. ЗМ), како је у мјеници и наведено, а не дана 30.10.2010. године, као што ревидент тврди у ревизији. Ово из разлога што је мјеница издата ради обезбјеђења испуњења уговорне обавезе предузећа, чији је један од власника тужена, на што се тужена предметним уговором и мјеничном изјавом обавезала. Мјеница је испуњена на дан доспјелости (12.7.2012. године), на износ од 481.915,46 КМ, који представља дуг наведеног предузећа према тужитељу из основа уговора о пословној сарадњи, па како је мјеницом тужене обезбијеђено цјелокупно потраживање тужитеља (о чему је напријед било говора), које није плаћено од стране наведеног предузећа, а ни од стране тужене (јер тужена није доказала да је било шта плаћала тужитељу по овом основу наведеног уговора), које према допуни налаза из марта 2021. године на дан 14.4.2016. године, према основном налазу износи 1.453.266,87 КМ, а према првој допуни износи 984.923,73 КМ, дакле, у далеко већем износу од износа који овдје представља мјенични дуг тужене, наводи ревизије да је њена мјенична обавеза доспјела 31.3.2010. године у износу од 137.869,81 КМ и да за тај износ није у року извршена презентација мјенице, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде. С тим у вези, с обзиром на садржај мјеничне изјаве, коју је потписала тужена, ревизиони приговори да је погрешно уписан датум доспијећа дуга као и други битни састојци мјенице (не наводећи – који), указују се неоснованим.

У погледу приговора тужене о недостатку легитимације тужитеља у овом спору (с обзиром на уговор о наплати потраживања од 1.11.2011. године, закључен између предузећа Ј. д.о.о К.В. и С. д.о.о. Л., као преузимаоца предметног потраживања), нижестепени судови су дали довољне и ваљане разлоге, које у свему прихвата и овај суд, па се указује беспотребним понављање већ датих разлога.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди, остали наводи ревизије нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић